

LELKESÍTS!

*MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ
TANÁROKNAK*

LELKESÍTS!

Módszertani útmutató tanároknak

Szerkesztette

Vári Anikó PhD

2022

M-Around Tanácsadó és Szolgáltató Kft.

2020-1-HU01-KA226-SCH-094158

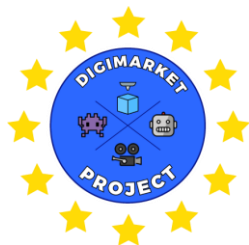
Digitális Piac tér – Módszerek, ötletek és jó gyakorlatok a digitális oktatáshoz

Az Európai Bizottság támogatása ezen kiadvány elkészítéséhez nem jelenti a tartalom jóváhagyását, amely kizárólag a szerzők álláspontját tükrözi, valamint a Bizottság nem tehető felelőssé ezen információk bármilyen felhasználásáért.

2020-1-HU01-KA226-SCH-094158
Digitális Piac tér – Módszerek, ötletek és
jó gyakorlatok a digitális oktatáshoz

TARTALOMJEGYZÉK

A diákok elkötelezettségéről	4
Hogyan lehet bevonni a diákokat az online környezetbe?	7
I. Felkészülés és tanulásszervezés	8
1. Az online tanulási élmény bemutatása	8
2. A tanárok jelenlétének növelése.....	10
3. A tanulási eredmények felülvizsgálata.....	12
II. Az óra alatt.....	14
4. Világos és szervezett tananyagok bemutatása	14
5. Használja az ütemezett tanulást, vegye figyelembe a 10 perces figyelemfelkeltést.....	16
6. Vedd rá a diákokat, hogy tegyenek lépéseket.....	18
III. Szocializálja a diákokat.....	20
7. Tanuló közösség építése.....	20
8. Adjon és kérjen visszajelzést	22
IV. Szórakozzunk	24

A DIÁKOK ELKÖTELEZETTSÉGÉRŐL

Az oktatásban a tanulói elkötelezettség a tanulás vagy tanítás során a tanulók által tanúsított figyelem, kíváncsiság, érdeklődés, optimizmus és szenvedély mértékére utal, ami kiterjed a tanulásra és az oktatásban való előrehaladásra irányuló motivációjuk szintjére is. Általánosságban elmondható, hogy a "tanulói elkötelezettség" fogalma azon a meggyőződésen alapul, hogy a tanulás javul, ha a tanulók kíváncsiak, érdeklődők vagy inspiráltak, és hogy a tanulás inkább szenved, ha a tanulók unatkoznak, szenvtelenek, elégedetlenek vagy más módon "elvonatkoztatottak". A tanulók erősebb elkötelezettsége vagy a tanulók jobb elkötelezettsége a pedagógusok által gyakran megfogalmazott oktatási célok.

Sok összefüggésben azonban a tanulók bevonása utalhat arra is, hogy az iskolai vezetők, pedagógusok és más felnőttek milyen módon "vonhatják be" a tanulókat teljesebb mértékben az iskolai irányítási és döntéshozatali folyamatokba, a programok és tanulási lehetőségek kialakításába, vagy a közösségük polgári életébe. Sok iskola például felmérést készít a tanulókról, hogy meghatározza véleményüket bármilyen kérdéssel kapcsolatban, majd a felmérés eredményeit felhasználva olyan módon módosítja a politikákat vagy programokat, amely tiszteletben tartja a tanulók szempontjait és aggodalmait, vagy reagál rájuk. A diákok saját kérdéseket is megfogalmazhatnak, megkérdezhetik társaikat, majd az eredményeket bemutathatják az iskola vezetőinek vagy az iskolatanácsnak, hogy a programok vagy irányelvek megváltoztatását szorgalmazzák. Egyes iskolák a diákirányítás alternatív formáit, "diák tanácsadó bizottságokat", az iskolaszékbe való diákkinevezést és más formális és informális módokat hoztak létre, hogy a diákok hozzájáruljanak az iskola irányításához, vagy tanácsot adjanak az iskolaigazgatónak, az iskolaigazgatónak és a helyi politikai döntéshozóknak.

AZ ELKÖTELEZETTSÉG FONTOSSÁGA

Az oktatásban a tanulói elkötelezettség kifejezés az utóbbi évtizedekben egyre népszerűbbé vált, valószínűleg annak a szerepnek a megértése következtében, amelyet bizonyos intellektuális, érzelmi, viselkedési, fizikai és szociális tényezők játszanak a tanulási folyamatban és a társadalmi fejlődésben. A tanulókkal kapcsolatos kutatások széles köre például összefüggéseket tárt fel az úgynevezett "nem kognitív tényezők" vagy "nem kognitív készségek" (pl. motiváció, érdeklődés, kíváncsiság, felelősség, határozottság, kitartás, hozzáállás, munkaszokások, önszabályozás, szociális készségek stb.) és a "kognitív" tanulási eredmények (pl. jobb tanulmányi teljesítmény, teszteredmények, információk felidézése, készségek elsajátítása stb.) között. **A tanulói elkötelezettség fogalma általában akkor merül fel, amikor a pedagógusok olyan oktatási stratégiákat és tanítási technikákat vitatnak meg vagy helyeznek előtérbe, amelyek a tanulók tanulását elősegítő vagy aláásó fejlődési, értelmi, érzelmi, viselkedési, fizikai és szociális tényezőkkel foglalkoznak.**

Meg kell jegyezni, hogy a pedagógusok eltérő nézeteket vallhatnak a tanulók elkötelezettségéről, és azt helyenként eltérően definiálhatják vagy értelmezhetik. Például az egyik iskolában az olyan

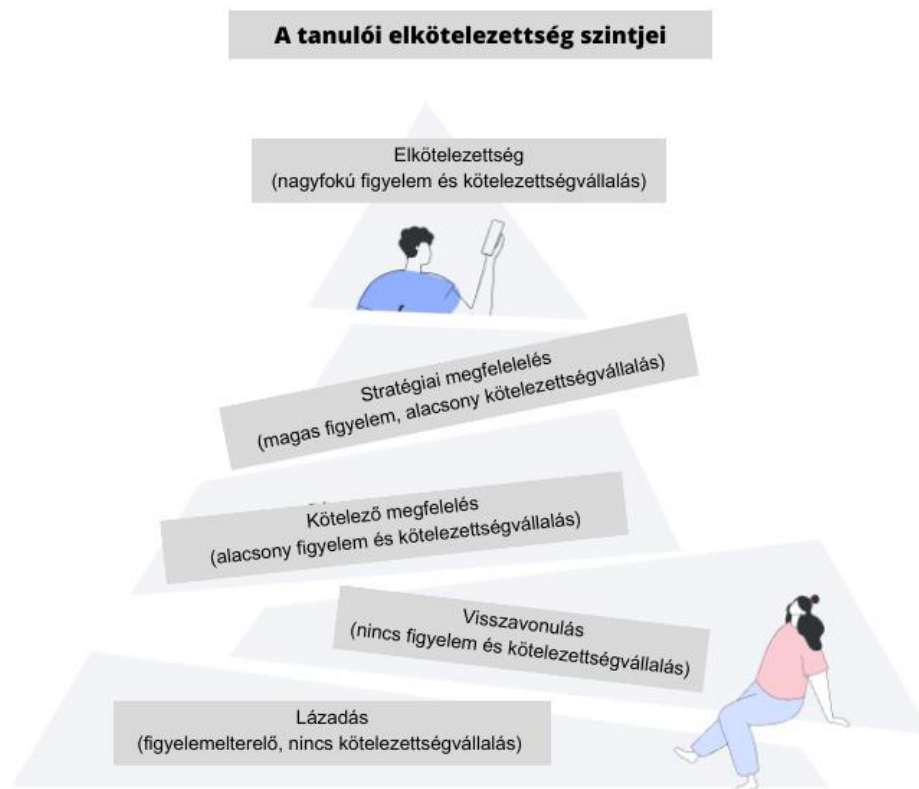

megfigyelhető viselkedésformákat, mint az órán való részvétel, a figyelmes hallgatás, a vitákban való részvétel, a munka időben történő leadása, valamint a szabályok és utasítások betartása, az "elkötelezettség" formáinak tekinthetik, míg egy másik iskolában az "elkötelezettség" fogalmát nagyrészt olyan belső állapotokra érthetik, mint a lelkesedés, a kíváncsiság, az optimizmus, a motiváció vagy az érdeklődés.

A tanulmányok szerint a diákok elkötelezettsége három dimenziót foglal magában:

- **Viselkedésbeli elkötelezettség:** a tanulmányi, társadalmi és iskolán kívüli tevékenységekben való részvételre összpontosítva.
- **Érzelmi elkötelezettség:** a tanárokkal, az osztálytársakkal, a tanulmányokkal és az iskolával kapcsolatos pozitív és negatív reakciók mértékére és jellegére összpontosítva.
- **Kognitív elkötelezettség:** a tanulók tanulási befektetésének szintjére összpontosítva.

Ezek a széleskörű, több összetevőt tartalmazó definíciók részben az okai annak, hogy a témát olyan széles körben megvitatták és írtak róla. Azonban a tanulók elkötelezettségének előnyei azok, amelyek a pedagógusok figyelmének középpontjában tartják.

AZ ONLINE TANULÁS KIHÍVÁSAI

A diákok online tanulásba való bevonása az oktatási körökben az egyik legfontosabb vita tárgyává vált. **Az online oktatási környezetben való tanítás nagyobb kihívást jelenthet, mivel a tanulók figyelmét könnyen elterelhetik a családtagok vagy a világháló csábításai. A diákok a személyes tanuláshoz képest frusztrálnak és elszigeteltnek is érezhetik magukat az online tanteremben, ami megnehezíti a pozitív eredmények elérését.**

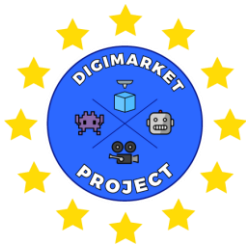
Az online tanulási környezet azonban olyan egyedi lehetőségeket kínál a diákok bevonására, amelyek hagyományos tanteremben nem lennének lehetségesek. A tanárok például az egész osztálytól gyűjthetnek visszajelzést, és az eredmények alapján módosíthatják a tanítási stratégiájukat. Hasonlóképpen, az online videók olyan módon vonzzák be a diákokat, ahogyan egy előadás önmagában soha nem tudná.

LINKEK, KÜLSŐ FORRÁSOK

1. <https://xello.world/en/blog/what-is-student-engagement/>
2. <https://www.ispringsolutions.com/blog/student-engagement-in-online-learning>
3. <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/feduc.2022.851019/full>

HOGYAN LEHET BEVONNI A DIÁKOKAT AZ ONLINE KÖRNYEZETBE?

FELKÉSZÜLÉS ÉS TANULÁSSZERVEZÉS

- Az online tanulási élmény bemutatása
- A tanárok jelenlétének növelése
- A tanulási eredmények felülvizsgálata

AZ ÓRA ALATT

- Világos és szervezett tananyagok bemutatása
- Használja az ütemezett tanulást, vegye figyelembe a 10 perces figyelemfelkeltést
- Vedd rá a diákokat, hogy tegyenek lépéseket

SZOCIALIZÁLJA A DIÁKOKAT

- Tanuló közösség építése
- Adjon és kérjen visszajelzést
- Szabadság megadása a tartalmi területen belül

SZÓRAKOZZUNK!

I. FELKÉSZÜLÉS ÉS TANULÁSSZERVEZÉS

1. AZ ONLINE TANULÁSI ÉLMÉNY BEMUTATÁSA

KIHÍVÁS A VÁLASZADÁSRA

Az online és virtuális tanulási környezet nemcsak a tanárok, hanem a diákok és különösen a szüleik számára is újdonság (volt). **Vegyük figyelembe, hogy a szülők többsége nem e-learning oktatási szakértő vagy informatikai szakember, és különösen nem tanár.** Ezért elkerülhetetlen, hogy valamilyen módon megismerkedjenek a virtuális tanulási folyamattal és a használandó tanulási platformmal. Az iskolába beiratkozott kisgyermek és szüleik számára nyílt napokat és bemutatkozó találkozókat is szervezünk, és ezt nem szabad kihagyni, mielőtt a tanulási folyamat az online térben megkezdődik.

RÉSZLETEK

Azoknak a diákoknak, akik osztályteremben vagy tárgyalóban szoktak tanulni, nehézséget okozhat az online tanuláshoz való alkalmazkodás. Hogy segítsen nekik boldogulni ebben az új környezetben, mutassa be nekik az online tanulást, a szövetség tanulásmenedzsment rendszerét (LMS) és az online tanfolyamot.

Minden diáknak és lehetőleg a szülőknek is végig kell mennie az online tanulással kapcsolatos bevezetésen, mielőtt elkezdenék az online programot. Szervezzen egy külön előkészítő online szülő-gyermek találkozót, és tartson próbaleckét a szülőkkel. Ez segít a szülőknek és a diákoknak megismerni a rendszer működését, és támogatni a gyerekeket az online tanfolyam során.

Magyarázza el, miben különbözik az online tanulás a hagyományos tantermi tapasztalatoktól. Adjon tippeket az időgazdálkodással, a célok kitűzésével, valamint a munka tervezésével és rangsorolásával kapcsolatban.

Néha nehéz lehet egyszerre elérni a szülőket és a diákokat, ezért jó megoldás lehet a próbatanítás rögzítése vagy egy külön videó készítése, amelyet bármelyik diák vagy szülő bármikor megnézhet.

Vezesse végig őket egy vezetett videótúrán az LMS-en, bemutatva a különböző funkciókat és funkciókat, beleértve az online közösséget is. Mutassa meg nekik, hogyan találják meg az anyagokat, feladatokat és értékeléseket, és hogyan kommunikálhatnak az oktatóval és a diáktársakkal.

KÖVETENDŐ LÉPÉSEK

1. Készítsen listát a használni kívánt online alkalmazásokról és platformokról. Egy tanfolyamon ne használjon 3-4 alkalmazásnál többet.

2. Minden egyes alkalmazás és platform esetében térképezze fel, hogy milyen funkciókat fog használni. Ismétlem, használjon kevesebbet, és határozza meg azokat, amelyekre valóban szüksége van a hatékony tanuláshoz.
3. Készítsen oktatóvideót vagy írásos, sok képpel (képernyőfotókkal) illusztrált anyagot a használatukról. Kezdje azzal a webcímmel, ahol az alkalmazás megtalálható, hogyan kell regisztrálni, majd bejelentkezni és adatokat beállítani. Mutassa be az egyes funkciókat.
4. Ha több platformot, alkalmazást és összetett funkciókat kell bemutatnia, készítsen rövidebb, 3-4 perces videókat.
5. Küldje el vagy ossza meg ezeket az anyagokat a szokásos módon. Készíthet egy QR-kódokkal ellátott brosúrát vagy egy posztert, amelyet otthon a falra tehetnek, és ha gondjaik vannak, gyorsan beolvashatják a QR-kódot, amely a videóhoz vezeti őket.
6. Szervezz egy online próbalehetőséget a szülők és a gyerekek bevonásával, ahol kipróbálhatod az online környezetet, és mindenki felteheti a kérdéseit! Ezt a próbaórát rögzítheted, hogy később mindenki visszanezhesse, ha elbizonytalanodna.
7. Állítson fel közös szabályokat az online órákon való részvételre vonatkozóan.

LINKEK, KÜLSŐ FORRÁSOK

1. <https://www.niu.edu/citl/programs/recordings/effective-online-instruction/welcoming-students-to-your-online-environment.shtml>

2. A TANÁROK JELENLÉTÉNEK NÖVELÉSE

KIHÍVÁS A VÁLASZADÁSRA

A diákok, különösen a fiatal tanulók számára a tanár jelenléte a tanulási folyamat alapvető része. Egyrészt a tanár állandó jelenléte és utasításai irányítják a tanulási folyamatot, másrészt a tanár **személyisége** és fizikai jelenléte, mozgása és lendülete adja a tanulási folyamat egyedülálló **"titkos hozzávalóját"**.

Az online tanításban, a virtuális jelenlétben éppen ezek a plusz tényezők hiányoznak, és nagyon megnehezítik a tanár munkáját.

A tanár jelenléte azonban nem korlátozódhat az online leckék időtartamára. Ahogyan a normál oktatási folyamatban (szemtől-szembeni tanítás) a tanár a szünetekben vagy a rendszeres fogadóórákon, illetve szükség szerint más személyes találkozókra áll a diákok és szüleik rendelkezésére, a virtuális oktatási folyamatban is lehetőséget kell biztosítani a résztvevőkkel való kapcsolattartásra és nyomon követésre.

RÉSZLETEK

A diákoknak úgy kell érezniük, hogy a tanár (oktató) ott van velük. A tanfolyamnak nem szabad úgy éreznie, mintha robotpilótán futna. A diákok jobban kötődnek az oktatókhoz, akik oktatóvideókon keresztül beszélgetnek velük, mintha egy személyes beszélgetésen vennének részt. A videók az oktató személyiségét is érzékeltetik - ez a közönséggel való kapcsolat másik eszköze.

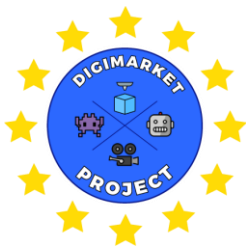
Ha egy diák egy ideje nem jelentkezik be a munkamenetbe, a tanároknak kapcsolatba kell lépniük vele, hogy megtudják, mi a helyzet. **Lehet, hogy a diáknak segítségre vagy bátorításra van szüksége.** Ezek az érintkezési pontok segítenek a diákoknak abban, hogy kevésbé érezzék magukat elszigeteltnek, és kevésbé valószínű, hogy elhagyják a kurzust.

Az oktatóknak meg kell könnyíteniük a diákok és a szülők számára, hogy e-mailben vagy más platformokon keresztül kapcsolatba léphessenek velük. A rendszeresen beiktatott "fogadóóra" arra ösztönzi a diákokat, hogy beszéljenek, ha problémáik vagy kérdéseik vannak.

Ha nagyobb csoportja vagy osztálya van, fontolja meg, hogy **az osztályt részekre osztja, és egyszerre kisebb csoportokkal dolgozik.** Ha például 26 fős osztályod van, amely heti 2 órára van beosztva, oszd ketté az osztályt (bizonyos kritériumok alapján), és mindkét csoporttal 1-1 órát dolgozz, és készíts további videóanyagokat, amelyeken a diákok önállóan dolgozhatnak. Ez megkönnyíti az osztályon (csoporton) belüli differenciálást is.

Az is segíthet, ha legalább alkalmanként **bevonunk egy kollégát vagy tanársegédet, aki az online óra alatt külön-külön, virtuális kiscsoportban dolgozhat azokkal, akiknek több vagy más figyelemre van szükségük.**

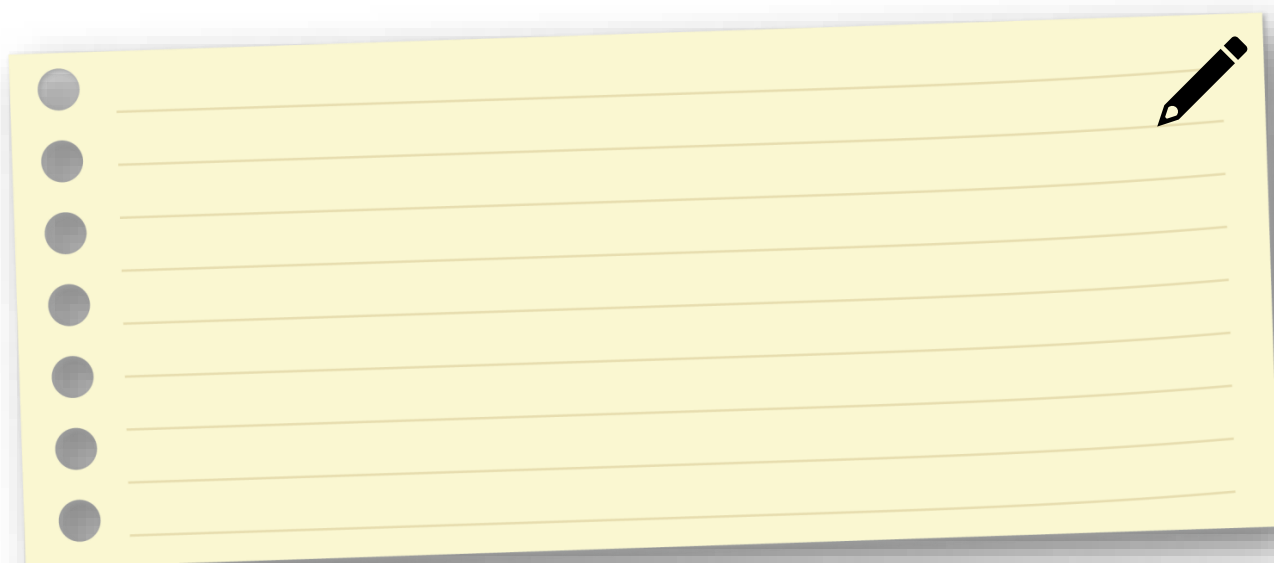

KÖVETENDŐ LÉPÉSEK

1. **Az online tanítás során ne próbálja meg lemásolni a fizikai tantermi munkát!**
2. **Strukturálja a tananyagot aszerint**, hogy a tanulók mely részeket dolgozhatják át önállóan vagy előre felvett videoutasítások alapján, és mely pontok igényelnek személyes, élő részvételt.
3. **Tervezze meg**, hogyan tudja az osztályt **kisebb csoportokra** osztani, és hogyan tudja kihasználni a rendelkezésre álló időt.
4. **Keressen egy kollégát**, akivel együtt támogathatják egymás online óráit.
5. **Mérje fel**, hogy milyen **technikai lehetőségek** állnak rendelkezésére, fel tudja-e osztani az osztályt párhuzamos csoportokra, amelyek önállóan dolgoznak a virtuális platformon. Tud-e mozogni az egyes csoportok virtuális termei között?
6. Ha ismeri az osztályban lévő tanulókat, csoportosítsa őket aszerint, hogy mennyi segítségre, állandó támogatásra van szükségük, képesek-e és milyen mértékben önállóan dolgozni, önálló tevékenységeket végezni, fejlődni. Ha nem ismeri annyira jól a tanulókat, próbálja ezt az első néhány foglalkozás során felmérni. Legyen tisztában azzal, hogy ez a tanulási folyamat során változhat, és egy korábban jól önállóan teljesítő tanuló esetleg nagyobb figyelmet igényel, és egy korábban az osztálytermi munkában kevésbé motivált gyermek szárnyakat kaphat az online térben.
7. **Állítson fel szabályokat és átlátható kereteket** mind a diákok, mind a szülők számára. Érezniük kell, hogy Ön elérhető, és hogy ésszerű időn belül elérhetik Önt támogatásért. Legyenek világos és végrehajtható kötelezettségvállalások és időkeretek, amelyekre számíthatnak. Például 24 órán belül válaszol az e-mail üzenetekre, 3 munkanapon belül megszervez egy személyes online találkozót.

LINKEK, KÜLSŐ FORRÁSOK

1. <https://www.ispringsolutions.com/blog/student-engagement-in-online-learning>
2. <https://www.niu.edu/citl/resources/guides/increase-student-engagement-in-online-courses.shtml>

3. A TANULÁSI EREDMÉNYEK FELÜLVIZSGÁLATA

KIHÍVÁS A VÁLASZADÁSRA

A felkészülési szakaszban és a tanítás során is nagyon fontos, hogy a **tanulók tudják és értsék, milyen tanulási célokat tűztek ki**, és mit fognak elérni az órán. Az osztályteremben van egy nagy falfelületünk, ahol vizuálisan megjeleníthetjük, hogy mik a tanulási célok, és minden tanuló egyénileg ellenőrizheti teljesítményét különböző vizuális eszközök segítségével. Mindez nem áll rendelkezésre, amikor az egyes tanulók máshol, a saját, gyakran nem éppen ideális környezetükben vannak.

A tanulási célok fix sarokkövek, amelyek irányt, biztonságérzetet és stabilitást adnak, és világosan érzékeltetik, hogy mit várhatunk, ezért ugyanolyan fontos, hogy ezeket virtuális környezetben is megjelenítsük, mint a személyes tanítás során.

RÉSZLETEK

Az oktató bevezető videójában a kurzus tanulási eredményeit is át kell tekinteni. Ezeket a tanulási eredményeket a kurzus leírásának is tartalmaznia kell, hogy a hallgatók tudják, mire számíthatnak, és hogy a kurzus megfelelő-e számukra.

A diákok hatást akarnak, nem információt. Mondja el nekik, hogy mit tudnak majd tenni a kurzus/óra elvégzése után, ne pedig azt, hogy milyen információkat tartalmaz a tananyag. Emlékeztesse a diákokat a tanfolyam/lecke során, hogy milyen eredményekre számíthatnak, ha kitartanak mellette.

A tanároknak el kell magyarázniuk az egyes tevékenységek célját, és össze kell kapcsolniuk azokat a kurzus/lecke tanulási eredményeivel. **Ha a tanulók tudják, hogy miért végeznek el egy tevékenységet, és milyen hatással lesz rájuk, nagyobb valószínűséggel fogják magukat belefektetni és befejezni a munkát.**

Vázzon fel a tanulási célokat a leckét támogató prezentációban vagy a meghívóban a leckére mutató linkkel, és hivatkozzon rá a lecke során.

Készítsen egy plakátot, amelyet elküldhet a diákoknak (digitálisan vagy nyomtatott formában), és kérje meg őket, hogy tegyék ki a falra, így otthonukban is megjelenik az osztályterem egy része.

KÖVETENDŐ LÉPÉSEK

1. Készítsen **részletes és értelmes** tanulási eredményleírásokat minden egyes leckéhez.
2. A tevékenység **megkezdése előtt mutasson rá a** tanulási eredményekre, amelyeket el fognak érni, és arra, **hogyan tudják ezeket alkalmazni jelenlegi vagy jövőbeli életükben.**
3. Egy adott szakasz végén **tekintse át, hogy mit tanultak és milyen tanulási eredményeket értek el.**
4. **Készítsen** digitális vagy papíralapú **vizualizációt**, és ossza szét a tanulók között. Ez lehetővé teszi számukra, hogy nyomon kövessék saját tanulási folyamataikat és eredményeiket.

LINKEK, KÜLSŐ FORRÁSOK

1. <https://www.ispringsolutions.com/blog/student-engagement-in-online-learning>
2. <https://www.niu.edu/citl/resources/guides/increase-student-engagement-in-online-courses.shtml>

II. AZ ÓRA ALATT

4. VILÁGOS ÉS SZERVEZETT TANANYAGOK BEMUTATÁSA

KIHÍVÁS A VÁLASZADÁSRA

A virtuális tanulási környezetek a tanulók számára is kihívást jelentenek a tekintetben, hogy milyen háttéranyagokat használnak, milyen formátumban, hogyan tárolják azokat, és hogyan férhetnek hozzá. Míg az osztályteremben a tanár feladata, hogy a tanuláshoz szükséges könyveket, füzeteket és forrásokat könnyen hozzáférhetővé és logikusan használhatóvá tegye, addig az online tanulási környezetben ez szintén kikerül a tanár ellenőrzése alól.

A tanfolyamon részt vevő diákok egy része számára az otthoni környezet egyáltalán nem ideális arra, hogy nyugodt tanulási helyként szolgáljon, előfordulhat, hogy nem rendelkeznek íróasztallal vagy megfelelő íróasztallal, előfordulhat, hogy többen használják ugyanazt a számítógépet, és ez akadályozhatja a tanulási folyamatban használt digitális vagy papíralapú tartalmak elérését.

RÉSZLETEK

A jól szervezett és könnyen hozzáférhető tananyagokkal csökkentjük a diákok stresszét. Ha energiájukat és figyelmüket a tanulási folyamatban való részvételről a megfelelő tartalom megtalálására fordítják a számtalan forrásanyag között, akkor éppen az ellenkező hatást érzük el. Számolnunk kell azzal a stresszel is, amit az okoz, ha úgy érzik, hogy kilógnak társaik közül, mert esetleg nem rendelkeznek az általunk elvárt eszközök széles választékával.

Ezek a hátrányok sokkal kevésbé hangsúlyosak az osztályteremben, de az online oktatás felnagyítja a társadalmi és gazdasági különbségeket, amelyekre nekünk, tanároknak nagyon oda kell figyelnünk.

Egyetlen platformot kellene következetesen használnunk a tanfolyam során, nem pedig minden alkalommal különböző lehetőségekkel elárasztani a diákokat. Még ha útközben találunk is egy jobb platformot, ne váltsunk, hanem folytassuk azt az alkalmazást és rendszert, amellyel kezdtük.

Használja következetesen ugyanazt a rendszert a fájlok elnevezésére, és tegye azt értelmessé és egyértelművé. Tegye világossá a tanulók számára, hogy mit és hol találnak, mutassa meg nekik, és készítsen erről előzetesen tájékoztató anyagot.

Ha fizikailag szükség van tankönyv, munkafüzet, egyéb eszközök, kísérleti berendezések használatára, akkor csak olyat tervezzünk, amit minden tanuló biztosan el tud készíteni, és ügyeljünk arra, hogy a felhasznált eszközök minősége soha ne legyen a fő szempont.

KÖVETENDŐ LÉPÉSEK

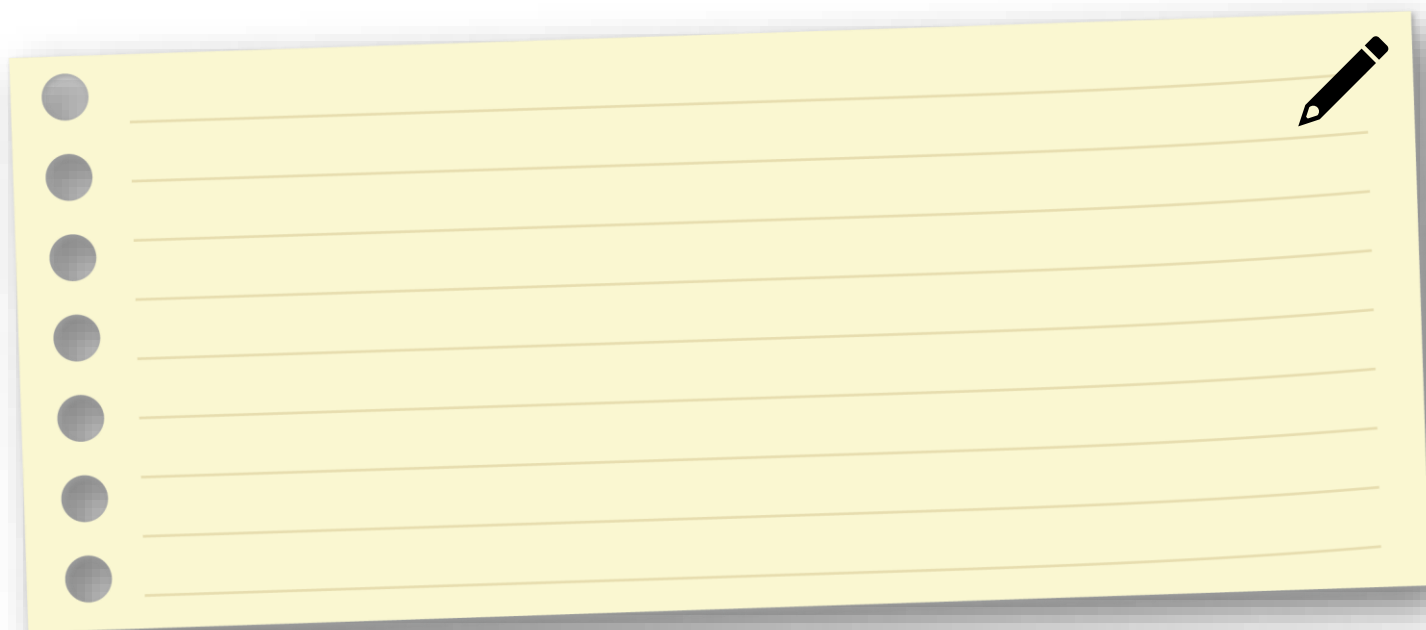

1. **Határozza meg a szükséges eszközöket és tananyagokat**, és készítsen előre listát arról, hogy mire lesz szüksége.
2. Minden lecke vagy tanítási óra előtt küldjön egy **emlékeztető ellenőrző listát** a diákoknak, amelyben egyértelműen meghatározza, hogy mire lesz szükségük.
3. Tegye világossá a tanulók számára, hogy ha valamit nem találnak vagy nem tudnak előállítani, azt előre jelezhetik, és mi segítünk nekik **alternatív megoldásokat** találni.
4. A virtuális osztálytermi munkához használt platformon **tárolt fájlokat logikus könyvtárszerkezetbe** kell rendezni, és a fájlok elnevezésének segítenie kell a könnyű megtalálást.
5. **Ne módosítsa a rendszert menet közben!**

LINKEK, KÜLSŐ FORRÁSOK

1. <https://digitalcommons.sacredheart.edu/edl/11/>
2. <https://www.ispringsolutions.com/blog/student-engagement-in-online-learning>

5. HASZNÁLJA AZ ÜTEMEZETT TANULÁST, VEGYE FIGYELEMBE A 10 PERCES FIGYELEMFELKELTÉST

KIHÍVÁS A VÁLASZADÁSRA

2020-ban, amikor a COVID-19 megzavarta a hagyományos K-12 oktatást, még a legtapasztaltabb tanárok is úgy érezték, hogy hirtelen visszazökkentek a tanítás első napjára, illetve első éveire. A virtuális osztályterekben megjelenve sok tanár egy képernyőn egy sor négyzetet látott, némelyiküknek a diákok néztek vissza, némelyiküknek a puszta íróasztal és szék, némelyiküknek pedig teljesen hiányzott. Sokak számára ez az új környezet idegenül hatott, mivel az osztálytermi környezetben alkalmazott stratégiáik nem voltak könnyen átültethetők az online környezetbe. Ennek eredményeképpen a tanárok sok kérdéssel és kevés egyértelmű válasszal maradtak. Szemtől szemben a tanárok jellemzően arra támaszkodnak, hogy a diákok nyílt viselkedését érzékelik és reagálnak rá, ami a figyelmük bizonyítéka. Online környezetben a tanárok legfeljebb csak a diák fejét és vállát láthatják, ami korlátozza a rendelkezésre álló információkat. Ilyen körülmények között a tanároknak más inputforrásokhoz kell fordulniuk.

RÉSZLETEK

Számos olyan stratégia, amelyet a tanárok a tanulói elkötelezettség növelésére használnak a személyes tanórákon, az online tanítás strukturálására is adaptálható. Fontos például felismerni, hogy a szinkron (aktív online) és az aszinkron (offline) tanulási módok mely típusok esetében előnyösek, és az egyes módokat stratégiaileg kell használni.

A szinkron formátum hasznos az új témák bevezetéséhez, az összetett ötletek és kihívást jelentő munkák megvitatásához, valamint a kollaboratív tanulás és a tanár-diák interakciók elősegítéséhez. A szinkron formátum egyik hátránya, hogy a tanulók nehezen tudnak hosszú ideig elkötelezettek maradni, és a tanároknak számolniuk kell azzal, hogy az életkor előrehaladtával csökken az elkötelezettség időtartama - a kilencedikesek tovább tudnak elkötelezettek maradni, mint az ötödikesek, az ötödikesek tovább, mint a harmadikosok, és így tovább.

Az aszinkron tanulást a szinkron foglalkozásokon tanultak és megvitatott témák megerősítésére, valamint olyan feladatok és tevékenységek elvégzésére lehet használni, amelyek önállóan végezhetők, és amelyek elvégzése több időt igényelhet, például hosszú távú projektek esetében. Mivel az aszinkron tanulás során a tanulók önállóan dolgoznak, fontos, hogy a tevékenységeket kisebb részekre bontsák, valamint hogy a tevékenységek típusait variálják, például egy rövid videó megtekintése után kérdésekre válaszoljanak, vagy egy könyv kijelölt oldalainak elolvasása után rövid esszét írjanak. Az aszinkron tanulás előnye az is, hogy elősegíti a tanulók önszabályozását és a tanulási folyamat feletti kontroll érzését, amelyekről ismert, hogy növelik a tanulók elkötelezettségét.

A tanfolyam tartalmát könnyen emészthetővé és megtarthatóvá teszi, ha harapásnyi darabokban adja át. Az idegtudományok bebizonyították, hogy a figyelmünk 10 percig tart. Ezután a

figyelmünk csökkenni kezd. A tanulás legjobb módja, ha a tartalmat tízperces szegmensekre bontjuk, majd 10 percet hagyunk a tanulóknak a feldolgozásra.

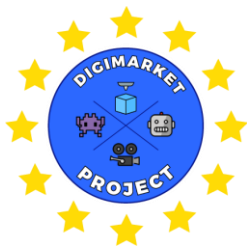
KÖVETENDŐ LÉPÉSEK

1. A leckét legfeljebb **10** perces egységekből állítsa össze.
2. Az egymást követő egységeknek **különbözőnek** kell lenniük.
3. Ahol csak lehetséges, a tevékenységet egy **valós problémára** összpontosítsa.
4. Használjon **vizuális** jeleket, képeket, videókat.
5. Használjon kérdéseket a **tanulók aktivizálására**.
6. Hozzon létre **érzelmi kapcsolatot** a tanulók és a téma között.
7. Használja a **történetmesélést**.
8. Hozzon össze **ellentmondásos**, meghökkentő dolgokat, amelyek megragadják a tanulók figyelmét!

LINKEK, KÜLSŐ FORRÁSOK

1. <https://www.ispringsolutions.com/blog/student-engagement-in-online-learning>
2. <https://www.shiftlearning.com/blog/bid/351150/10-things-that-learners-pay-attention-to-and-how-to-use-them-in-elearning>
3. <https://ewyse.agency/blog/why-attention-spans-are-short-and-five-useful-tricks-that-show-how-online-learning-can-improve-them/>

6. VEDD RÁ A DIÁKOKAT, HOGY TEGYENEK LÉPÉSEKET

KIHÍVÁS A VÁLASZADÁSRA

A diákok tantermi aktivitása és részvétele a virtuális térben elmarad a személyes tanításhoz képest. Ez egyértelműen annak köszönhető, hogy a képernyő előtt nehezebb a tananyaghoz kapcsolódni, bekapcsolódni és érezni a közösség hatását. Ugyanakkor alapvető pedagógiai feltételezés, hogy a tanulói aktivitás növekedésével a tanulás hatékonysága és elkötelezettsége is nő.

RÉSZLETEK

A tanulók aktivizálását fontos figyelembe venni az oktatási stratégiák megtervezésekor és kidolgozásakor. A tanulók aktivizálása már a szemtől-szembeni környezetben is gyakran kihívást jelent. A tevékenységek variálása itt kulcsfontosságú. De mit tehetünk távoktatási helyzetben?

A kiválasztott aktív tanulási stratégiáknak a tanfolyam tanulási céljait kell szolgálniuk a diákok számára. Ne feledje, hogy az aktív tanulás célja nem egyszerűen az, hogy a diákok tegyenek dolgokat, hanem az is, hogy elgondolkodjanak azon, amit csinálnak. Miközben többet megtud a következő stratégiákról, fontolja meg, hogy mindegyik mennyire lenne hatékony a diákok által kívánt tanulás elősegítésében.

Íme néhány kérdés, amelyet érdemes átgondolni az aktív tanulási stratégia kiválasztásakor:

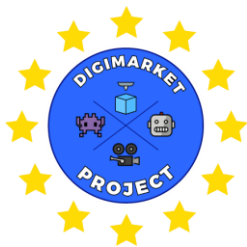
- Milyen készséget kell tudniuk a diákjaimnak az online tanfolyam végére?
- Melyik aktív tanulási stratégia teszi lehetővé, hogy a diákjaim gyakorolják ezt a készséget?
- Mikor fognak a diákjaim találkozni az információkkal és gondolatokkal, és mikor fognak velük foglalkozni? Mikor fognak reflektálni a tanultakra? (Ezen aktív tanulási elemek bármelyike elvégezhető az online tanórai foglalkozás előtt, alatt vagy után.)

Segítsen a tanulóknak átlépni a tudás és a cselekvés közötti szakadékot azzal, hogy azonnal alkalmazzák a tanultakat. Minden leckének egy információból és egy tanulói cselekvésből kell állnia. Ezek a cselekvések a következők lehetnek:

- Részvétel egy online fórumon.
- Példák vagy forgatókönyvek bemutatása.
- Egy probléma megoldása.
- Rövid esszé vagy véleménycikk írása.
- Beszélgetés (online vagy offline) egy diáktársammal.
- A tanultak áttekintése jegyzetekben vagy naplóban.

KÖVETENDŐ LÉPÉSEK

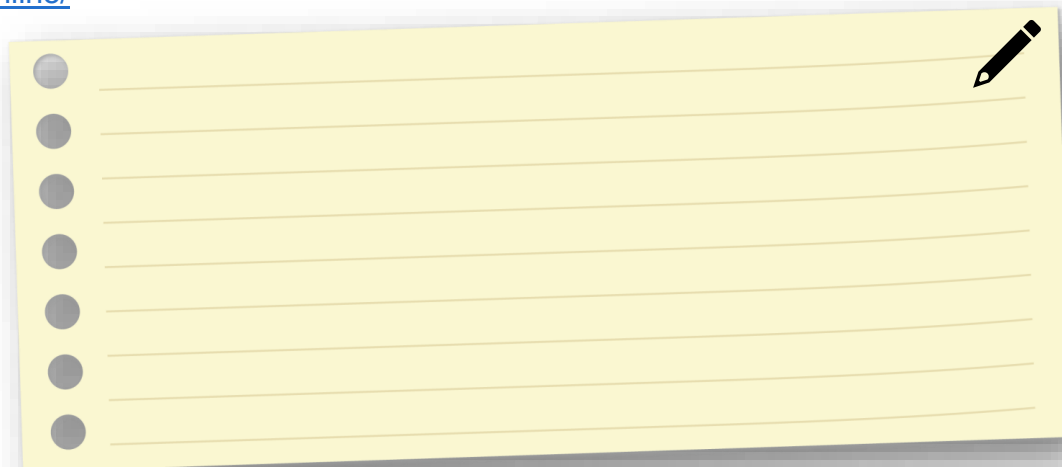

1. **Használjon közvélemény-kutatást:** A közvélemény-kutatás egy gyors és egyszerű módja annak, hogy ellenőrizze a diákok véleményét vagy gondolatmenetét egy állítás vagy kérdés feltevésével, és valós időben összegyűjtse a válaszokat.
2. **Think-Pair-Share:** ez az aktív tanulási stratégia egy rövid probléma, foratókönyv vagy kérdés felvetését jelenti a diákoknak, majd időt és lehetőséget ad nekik a következő lépések elvégzésére:
  - Gondolja végig a problémát, foratókönyvet vagy kérdést egyénileg.
  - Beszéljétek meg párban egy partnerrel.
  - Osszák meg az osztály többi tagjával az eredményeiket vagy a tanulságokat.
3. **Jegyzőkönyv:** A percpapír egy rövid "dolgozat", amelyet a diákok egyénileg egy perc alatt (vagy realisabb esetben öt perc alatt) készítenek el egy adott feladatra. A percdolgozatok lehetőséget nyújtanak a tanulóknak arra, hogy reflektáljanak a tananyagra és a diszciplináris készségekre, valamint tanulóként való önismeretükre. Ez az aktív tanulási stratégia egyúttal lehetővé teszi a diákok tudásának gyors ellenőrzését is. A percfeladatokat az online tanórai foglalkozás elején, közben vagy végén is ki lehet osztani, ahogyan Ön jónak látja.
4. **A kicsoportos megbeszélések** az egyik módja annak, hogy a diákok mélyebben elmélyedjenek egy adott problémában vagy kérdésben. Feltehet egy nyílt végű kérdést vagy problémát, vagy adhat a diákoknak egy foratókönyvet vagy esettanulmányt, amelyen keresztül dolgozhatnak. Az időtartam a feladattól függ. A csoportok ezután bemutatathatják eredményeiket vagy megállapításaikat az osztály többi tagja előtt.
5. **A rövid előadások** lehetőséget biztosítanak a tanulók számára, hogy részt vegyenek a társas oktatásban. Ez a fajta tevékenység arra ösztönzi a tanulókat, hogy szintetizálják és kommunikálják tudásukat. A diákokat meg lehet kérni, hogy kutassanak egy őket érdeklő, a kurzus témájához kapcsolódó kérdésben, vagy dolgozzanak egy problémán órán kívül, és eredményeiket mutassák be egy következő online tanórai foglalkozáson. Ez lehetővé teszi a diákok számára, hogy a kurzus tartalmát összekapcsolják saját érdeklődési körükkel és megélt tapasztalataikkal, és tanuljanak társaiktól.

LINKEK, KÜLSŐ FORRÁSOK

1. <https://ctl.columbia.edu/resources-and-technology/teaching-with-technology/teaching-online/active-learning/>
2. <https://www.utwente.nl/en/telt/online-lectures/online-pedagogy/design-develop/activating-students-online/>

III. SZOCIALIZÁLJA A DIÁKOKAT

7. TANULÓ KÖZÖSSÉG ÉPÍTÉSE

KIHÍVÁS A VÁLASZADÁSRA

A támogató és együttműködő tanulási közösség segíti a tanulókat a tudás megszerzésében és megőrzésében. Még ha egyedül is vannak a tananyag olvasása és a videók megtekintése közben, nem elszigetelten dolgoznak. A közösség segít az összetartozás és a bajtársiasság érzésének kialakításában, ami fenntartja a diákok elkötelezettségét és motiválja őket a kitartásra.

A közösség vitafórumainak köszönhetően a diákoknak lehetőségük van arra, hogy kapcsolatokat alakítsanak ki diáktársaikkal. Hamarosan rájönnek, hogy mindannyian együtt vannak, és baj esetén számíthatnak a kölcsönös támogató rendszerükre. A tanulóközösség felelősségre vonja egymást. Nem akarsz te lenni az, aki nem jelenik meg, hogy elvégezze a munkát.

Az online kurzus és közösség sokkal kényelmesebb környezet az introvertáltak számára, mint a hagyományos tantermi környezet. Van idejük átgondolni, mit akarnak mondani, mielőtt "felemelnék a kezüket". Finomíthatják észrevételeiket, mielőtt a "küldés" gombra kattintanának.

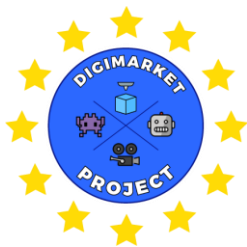
A tanulóközösség egy olyan biztonságos tér, ahol a diákok megoszthatják ötleteiket, kockázatot vállalhatnak és segítséget kérhetnek. A tanfolyam kezdetén az oktatóknak át kell tekinteniük a közösségi irányelveket - ez az összes online program szabványa. Az oktatók és a hallgatók közösen felelősek a biztonságos és produktív közösségi tér fenntartásáért.

RÉSZLETEK

Az online tanulóközösségek oktatási és személyes szempontból is teljes értékűek lehetnek, ha a diákok elkötelezetten közelítenek a tanfolyamokhoz, hogy kezdeményezzenek, tiszteljenek, értékeljenek és teljes mértékben részt vegyenek az anyagban, a párbeszédekben és a csoportmunkában. Sokat írtak már a hallgatók és a tanárok közötti kapcsolat fontosságáról az online kurzusokban. Egyre több figyelmet kap az online kortársközösségek óriási befolyása.

A társaktól való tanulás koncepciója elismeri, hogy a hallgatók a tanárok és a tananyag mellett fontos tudásforrást jelentenek. A diákok nem passzív befogadók, akiket információval kell megtölteni, hanem aktív tanulók. Egy tanulóközösség tagjának lenni azt jelenti, hogy kölcsönös tanulási tevékenységekben veszünk részt, új ötleteket szívunk magunkba, és megosztjuk egymással a nézőpontokat és tapasztalatokat, hogy értelmet adjunk az információknak. A tanulás a viták, a reflexió, a közös csapatmunka, és ami a legfontosabb, a kezdeményezés és a felelősségvállalás révén történik, hogy a tanuló társak közösségében meghallgassuk, megkérdézzük és kritikusan gondolkodjunk.

Az aktív tanulás segíti az információ átkerülését a rövid távú memóriából a hosszú távú memóriába. Az információ nem ragad meg, ha passzívan kapjuk meg, és nem teszünk semmit a felidézése érdekében. Ahhoz, hogy az információ tudássá váljon, a tanulóknak olyan tevékenységekben kell részt venniük, amelyek segítenek értelmet adni a megemésztett tartalomnak.

A tanulóközösség segít kontextusba helyezni ezt az információt. A vitafórumokon a diákok felidéznek az információkat, hogy válaszoljanak az oktató vagy az osztálytársak kérdéseire, részt vegyenek a vitákban, segítsenek megmagyarázni a nehéz fogalmakat, elmélyüljenek egy témában, vagy folytassák a kapcsolódó témákat.

KÖVETENDŐ LÉPÉSEK

1. Tervezzen időt és teret a tanulók számára, hogy az osztálytermen kívül is találkozhassanak és beszélgethessenek.
2. Határozza meg a virtuális közösségi tér szabályait.
3. Tervezzen beszélgetéseket egy adott téma köré, amikor a tanulók megoszthatják gondolataikat.
4. Engedjen teret a szabad, kötetlen beszélgetéseknek, de felügyelje a beszélgetést, és irányítsa a megfelelő irányba.
5. Tartson heti rendszerességgel videóbeszélgetéseket, "élő" tanári órákat, amikor a diákok eljönnek Önhöz, és megoszthatják kérdéseiket, problémáikat és sikereiket.

LINKEK, KÜLSŐ FORRÁSOK

1. <https://blog.online.colostate.edu/blog/uncategorized/the-importance-of-building-online-learning-communities/>
2. <https://www.wbtsystems.com/learning-hub/blogs/improve-student-success-online-learning-community>

8. ADJON ÉS KÉRJEN VISSZAJELZÉST

KIHÍVÁS A VÁLASZADÁSRA

A hagyományos osztálytermi környezetben a tanárok és a diákok könnyen kapcsolatba léphetnek egymással, és valós időben, a "technikai problémák" kockázata nélkül folytathatnak megbeszéléseket. Ez számtalan lehetőséget teremt az oktatók számára, hogy éles visszajelzést adjanak - olyan lehetőségeket, amelyek a virtuális tanítási térben nehezebbnek tűnhetnek.

RÉSZLETEK

A visszajelzés segít a tanulóknak, hogy érezzék a fejlődés érzését, és megmenti őket az elszigeteltségtől. Az oktatóknak, a tanársegédeknek vagy a társaknak minden feladatról visszajelzést kell adniuk, amely tartalmaz javítási javaslatokat és dicséretet a jó munkáért. A személyes kapcsolat érzésének közvetítése érdekében az oktatóknak időnként videót is kellene használniuk a visszajelzéshez.

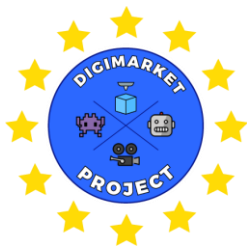
Emlékeztesse a résztvevőket, hogy az online közösségi vitákban mindenki figyel a viselkedésükre. Modellezze, hogy milyen típusú válaszokat és visszajelzéseket vár a diákoktól egymásnak. Vonja be a tanulókat a vitákba. Kérje meg őket, hogy menjenek tovább, fejték ki, vagy gondolják át a témát más szemszögből - bármi, ami segít nekik abban, hogy újra átgondolják, amit tanultak, és megragadjon bennük.

A virtuális visszajelzés nyújtása során a pedagógusok által tapasztalt akadályok és kihívások közé tartoznak például a következők:

- A tanulók ösztönzése a társaktól kapott visszajelzésekre. Nem minden visszajelzésnek az oktatótól kell érkeznie. Valójában a hallgatóknak nagyobb hasznára válhat, ha többféle kommentárt hallanak, beleértve a társaik visszajelzéseit is. Az online kurzusok virtuális formája azonban arra készítheti a hallgatókat, hogy visszatartsák a véleményüket.
- Személyre szabott visszajelzés biztosítása. Attól függően, hogy milyen tanulásmenedzsment rendszert (LMS) használ, kihívást jelenthet, hogy a személyre szabott visszajelzést az egyes tanulóknak irányítsa, ahelyett, hogy nyilvánosan megosztaná a megjegyzéseket.
- A visszajelzés időben történő biztosítása. A tanítás óriási követelményeket támaszt a pedagógusok idejével szemben. Sok esetben a munkaterhelés nagy, az erőforrások azonban korlátozottak - ezek a tényezők megnehezíthetik a tanulók időben történő visszajelzését.

Nyilvánvaló, hogy az értékelések nem csak a jegyekről szólnak. Ha értelmesek és jól felépítettek, segítenek a diákoknak felkészülni a sikerre, mivel arra készítik őket, hogy gondolkodjanak,

interakcióba lépjenek, és alkalmazzák tudásukat a kérdések megválaszolásához, a problémák megoldásához és az információk közléséhez.

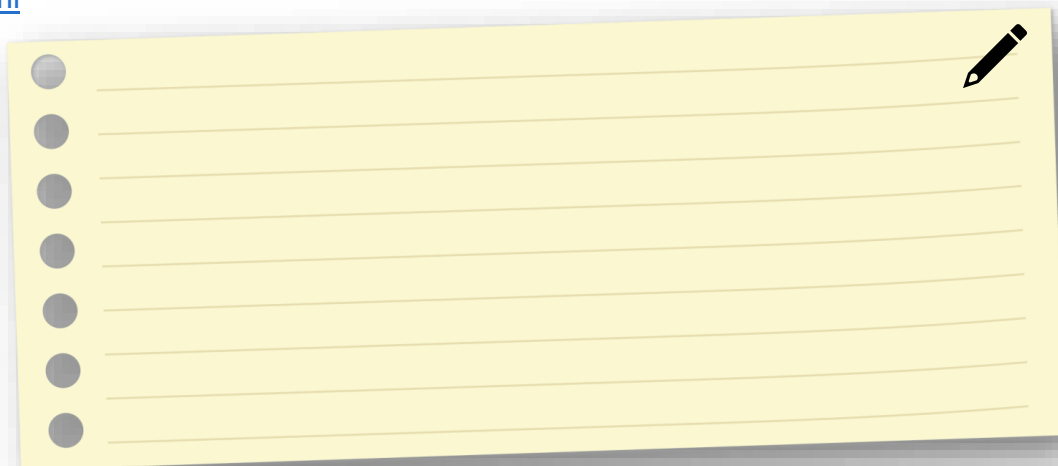
A legmegfelelőbb módszer a tanulási igények és célok alapján változik. Az online kvíz például akkor megfelelő, ha a cél a tudásnövekedés gyors mérése. Ha azonban a tanulók interjúkészségét szeretné tesztelni, jobban jár, ha párbeszéd-szimulációt használ.

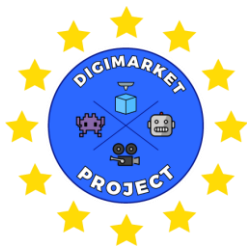
KÖVETENDŐ LÉPÉSEK

1. Tervezze meg a tantervhez szükséges értékelési pontokat, a formatív és szummatív értékeléseket.
2. Minden egyes online tanulási ülés során adjon valamilyen visszajelzést a tanulók tevékenységéről, teljesítményéről vagy akár saját teljesítményéről.
3. Adjon lehetőséget a tanulóknak arra, hogy minden foglalkozáson visszajelzést adjanak.
4. A tanulók visszajelzései vonatkozhatnak saját tevékenységükre, tapasztalataikra, a tanulási folyamatban elért eredményeikre, a tanár munkájára, egymásra, vagy bármilyen más olyan körülményre, amely szerepet játszik a tanulási folyamatban, és amely befolyásolható.
5. Az online értékelések során használjon különböző módszereket, többek között a következőket:
  - online kvízek
  - esszé kérdések
  - drag&drop alkalmazások
  - online interjú
  - szimulált párbeszéd
  - online szavazás
  - játékosított tevékenységek
  - szakértői értékelés
  - fórum hozzászólások

LINKEK, KÜLSŐ FORRÁSOK

1. <https://www.nu.edu/blog/how-to-provide-effective-online-course-feedback-to-students/>
2. <https://www.niu.edu/citl/resources/guides/increase-student-engagement-in-online-courses.shtml>

IV. SZÓRAKOZZUNK

KIHÍVÁS A VÁLASZADÁSRA

Az online oktatás lehetőséget jelent, de az utóbbi időben inkább korlátot jelent, különösen a fiatal tanulók számára. Hirtelen, egyik napról a másikra elszakadnak a megszokott iskolai környezettől, és megfosztják őket azokról a szociális tapasztalatoktól, amelyek az egyik legnagyobb hatással vannak mindennapi életükre. Megváltoznak a barátaik, a nevetés, a vicces helyzetek, az élmények. A gyerekek számára azonban a tanulás legfontosabb és leghatékonyabb módja továbbra is a játék, még akkor is, ha átmenetileg egy képernyő elé vannak zárva.

Gyakorló tanárok és szülők világszerte arról számoltak be, hogy gyermekeik pszichológiai és mentális egészsége romlott, és egyre több gyermek és serdülő számolt be depressziós tünetekről. Ennek okai sokrétűek, de fontos, hogy a tanuló örömet lelje abban, amit csinál, még akkor is, ha ez csak egy kis örömkötés, egy rövid játék vagy egy vicces helyzet.

RÉSZLETEK

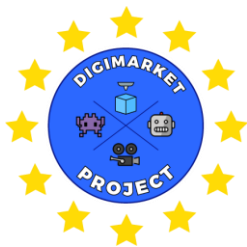
Alapvetően ami offline működik, az online is működik. A kihívás az, hogy hogyan lehet a legjobb gyakorlatokat átültetni a virtuális térbe. Ennek számtalan módja van, a tanár kreativitását felhasználva, de a legfontosabb tanács, hogy próbáljunk ki meglepő, váratlan dolgokat, amelyek biztonságosak és nem okoznak kellemetlenséget egyik résztvevőnek sem. Ne feledjük, hogy minden tanuló ugyanolyan körülmények között van az iskolában, ahol mi biztosítjuk a feltételeket. Az online oktatásban azonban nagy különbségek lehetnek az egyes tanulók lehetőségei között.

Íme néhány ötlet, hogy felpezsdítsük a diákokat, és felpezsdítsük az osztálytermi hangulatot.

- a) Kincsvadászat: adjunk a diákoknak 3-5 percet, hogy találjanak valamit a szobájukban/otthonukban.
  - a. Pl. tegyenek valamit a fejükre (kalap, kapal, törülköző, turbán, papírkosár...);
  - b. találj valamit, ami rímel a "lila" szóra;
  - c. valami, ami puha/ami kék/amit meg lehet inni stb.
- b) Tematikus napok: tervezze a napot egy olyan téma köré, amelyre a gyerekek egyszerűen fel tudnak készülni, és amely izgalomba hozza őket.
  - a. Pl. hétfő - kedvenc sportágam (viseljen valamit vagy készítsen háttérképet), kedd - piros nap (öltözzön pirosba, díszítse a háttérét piros dolgokkal, szerda - pizsama nap (állítson be egy pizsamás képet profilképként), csütörtök - kedvenc könyvem (jelenítsen meg egy karaktert vagy funkciót kedvenc könyvéből) - péntek - háziállatok napja (jelenítsen meg valódi vagy képzeletbeli háziállatokat).
- c) Játsszunk! Játssz és mesélj az osztállyal.

- a. Minden tanuló épít egy LEGO-t/rajzol egy kiválasztott mese egy szereplőjét papírra, mi pedig elmeséljük a történetet, miközben a gyerekek a saját karakterekkel illusztrálják a történetet.
- b. Csoportokat is alakíthatsz, és minden nap egy másik csoport szórakoztatja a többieket a történettel.
- d) Készítsen egy digitális képregényt a leckéről, amely bemutatja a tananyag elemeit.
  - a. A tanulók készítsenek digitális képregényt egy adott témáról, amelyet ki lehet állítani.

KÖVETENDŐ LÉPÉSEK

1. Találjon **minden napra** egy olyan szórakoztató tevékenységet, amelyet a tanulók élvezni fognak.
2. A legfontosabb, hogy **ne vessenek és örüljenek a** tevékenység közben.
3. Adjon nekik is esélyt arra, hogy **megnyugodjanak** a móka és játék után. Ehhez **pihenjenek** együtt, és hallgassanak nyugtató zenét.
4. A szórakoztató rész minden ülésen **ugyanabban az időpontban** legyen, és **dolgozzon ki erre egy rendszert.**
5. Ha valakinek nincs kedve játszani, **adj neki választási lehetőséget.**

LINKEK, KÜLSŐ FORRÁSOK

1. https://mta.hu/tudomany_hirei/a-covid-19-jarvany-hosszabb-tavu-pszichologiai-hatasai-kulonos-tekintettel-a-gyerekekre-2-resz-111388
2. <https://unicef.hu/mentalis-egeszseg/kutatas>
3. <https://www.teachaway.com/blog/increase-engagement-in-online-classroom>
4. <https://www.timeshighereducation.com/campus/make-virtual-learning-fun-using-break-rooms-online-teaching>
5. <https://www.weareteachers.com/virtual-theme-week/>
6. <https://www.weareteachers.com/virtual-theme-week/>

